

AK.
385
9d.

II n
1481

(4)
1

RECTOR
ACADEMIAE VITEBERGENSIS
CHRISTIANVS
SIGISMVNDVS
GEORGIVS
S.S. THEOL. DOCTOR ET PROFESS.
PVBL. ORDINARIVS ALVMNORVM
ELECTORALIVM EPHORVS
INSTITVTVM
CAROLI FRIDERICI WIRTHGEN

DRSDENSIS
LL. AA. M. ET REV. MIN. CAND.
A. D. XIII. CAL. DEC. A. R. S. CIOIOCCCLXIV
HABENDA PVBLICE ORATIONE
LEGI LIBERALITATIS WEYRAVCHIANAE
SATISFACTVRI
CIVIBVS
COMMENDAT.

*Praemittitur Antiquitatum Germaniae specimen XVI. intercalari-
rium II. observationis antiquariae.*

VITEBERGAE
PRELO EPHRAIM GOTTLOB EICHSFELDI
ACADEMIAE A TYPIS.

Historiae nostra aetate maximam vtilitatem attulisse tantam copiam veterum instrumentorum et chartarum, in quibus in lucem proferendis atque colligendis tot praeclari antiquitatis indagatores in hunc diem certant, satis quidem compertum est: sed nec illud tamen dubitandum est, multum quoque obscuritatis et perturbationis inde oriri, quod in exscribendis et interpretandis huius generis documentis aliis diligentia, nonnullis etiam exactior vetustatis cognitio deest. Artis certe diplomaticae praecepta quum **BARINGVS**, **ECKARDVS**, et **HEVMANNVS**, aemulati Gallorum et Italarum industriam, dederint, non possumus conqueri, deesse rebus Germaniae cum cura tractandis in vniuersum subsidia; solent vero nihilominus multa in dies publicari et iactari, quae subinde rebus clarissimis tenebras inducunt, quia mores maiorum nostrorum non omnes aequae feliciter cognoscere student. Productum est de instituto episcopatu Misnensi Ortonis M. instrumentum, tanta quidem varietate, vt superuacuis suspicionibus et disceptationibus sola describentium incuria causam dederit. Integri, si non ipsas tabulas, a pographon tamen fide dignum, habuisse **FABRICIVM** (Annal. vrb. Misn. A. MCCCCLXVIII. p. 21.) non dubitamus, quamuis initium tantum et finem excerpserit. Totum protulit, et tale, vt nulla corruptionis signa notari possint, **MEIBOMIVS**,
(Scr.

(Scr. R. G. T. I. p. 752.) a quo deinde alii id repererunt. In eo praeclare ad fidem praesertim faciunt inscriptio, genus scripturae, notae temporum, et alia locorum, personarum, et rerum adiuncta, quae ex reliquis sinceris monumentis Ottoniani imperii abunde comprobari et defendi possunt. Subscriptio tantum iis, qui vnica MALINKROTII industria contenti sunt, scrupulum iniicere possent; quia Rudbertus cancellarius subscripsisse *ad vicem vacationis Archicapellani* notatur. Obierat sane illo ipso anno Wilhelmus Archiepiscopus Moguntinus, et duobus postremis vitae annis Archicapellanus Hattonem post annum fere integrum demum successisse, non ex eo modo intelligitur, quod, vndecim tantum menses sacro muneri quum praefuerit, anni MCCCCLXIX. fine obiit; sed ex hoc quoque colligitur, quod de eius constitutione ANNALISTA SAXO memorat, anno quidem eodem, quo Wilhelmi mortem narrat, per prolepsin tamen, vt satis adparet. Wilhelmus enim VI. Non. Martii an. Saeculi decimi LXVIII. defunctus fuit. Inde vt nuntius ad Ottonem in Italiam perferretur, vt non de sufficiendo tantum nouo praesule consilia caperentur, verum Gisulfus quoque abas Hersfeldensis in Germaniam ablegaretur, nouamque Fuldae Werinarii electionem antea fieri curaret, et demum Moguntiae, vt Hatto consensu sacri collegii et populi reciperetur, efficeret, quis non euolutum vnus anni cursum credat? LEVCKFELDVS quidem

dem (Antiq. Halberst. p. 653.) Ioannis Ro. Pont. litteras ad antistitem Magdeburg. iam A. 15 cccc LXVIII. a. d. XV. Kal. Nov. datas et Hattonis Archiepiscopi mentionem continentes profert, et rationes temporis ex illis subducit; sed non esse genuinas eas, quantum ad subscriptionem certe attinet, indicio esse potest documentum longe incorruptius, quo usus est, et partem cum subscriptione suo operi inseruit CHRONOGRAPHVS SAXO. Ex hoc enim indubitato cognoscimus, toto anno post demum istam conuentionem Episcoporum de ordinandis dioecesibus factam fuisse. Praeterea DITMARVS, praeclarae fidei auctor, biennio integro ferius Adelbertum Archiepiscopum creatum scribit, (l. II. p. 29. ed. Mader.) cui non obstant CHRONOGRAPHI SAXONIS et ANNALISTAE, quem vocant, SAXONIS narrationes, qui sub priore anno de his agunt. Consilium enim et decreta imperatoris quum exponerent, euentum ipsum, qui in annum sequentem incidit, per anticipationem cum antecedentibus coniunxerunt. Sed vt ad Rudberdum redeamus, qui Hattoni tandem successit, cancellarius certe illo tempore esse potuit, quamuis nondum aliae chartae ab ipso subscriptae fuerint repertae, quum per istius expeditionis Italicae annos tot diuersos cancellarios offendamus simul instrumenta subsignasse. Neque negotium nobis facessere poterit diploma Ottonis I., quo abatiā Angerin Archiepiscopo Magdeburgensi largitus est, sub quo legimus: *Liudigerus*
can.

cancellarius ad vicem Haddonis archicappellani notaui. Nam misere vitiatam esse subscriptionem notatus annus regni XXIII. imperii vero VII. ostendit. Optandum profecto esset, ut ad id exemplum, quo BODIFE nuper et BOEHMERVS in Coloniensibus praeiungere, plures in huiusmodi memoriis indagandis elaborarent, et errores admissos passim emendarent. Sed in vniuersum constat, plurima documenta mendosissime esse exscripta, sicuti GELENIVS olim Malinckrotio, nescimus quem, *Zegerum* cancellarium fuisse persuaferat ex diplomate Eltensi, quem tamen in adcuratiore apographo DITHMARI (Cod. Dipl. ad Teschenmach p. 28.) *Lutgerum* clare legimus. At enim non adsequimur, quid mentis fuerit LVNIGIO, quando absurdissime interpolatum et corruptum exemplar institutionis huius Ottonianae sibi obtrudi passus est, cuius initio multa sunt inserta insulsa, et subscriptionis monstris plena est. Hoc tamen solum CALLESIVS arripuit, tanquam vnicum superstes esset, illud a MEIBOMIO, integrum, a FABRICIO autem ex potiore parte, productum ne mentione quidem dignatus. Id vero quum incorruptum et non contaminatum esse multa ostendunt, tum Ioannis praefertim XIII. R. Pont. litterae, quae tamen ipsae apud LVNIGIVM rursus in subscriptione adulteratae sunt. In utroque monumento leguntur verba satis notabilia, quae sane bonam interpretationem mereantur: *Omnes* (homines LVNIG. EXEMPL.)

2019

)o(3

qui

qui infra terminum istum habitant, in omni felicitate (fertilitate LVNIG. E.) terrae, frugum et pecudum in argento, in vestimento, nec non quod Teutonici OVERCOVPVNGA dicunt et TALVNGA familiarum, insuper tota utilitate et in omnibus rebus, quibus mortales vtuntur diuersis modis, decimationes -- ad Misnensem Ecclesiam -- persoluant, referant et reddant. Idem plane repetitur in alio Ottonis M. diplomate (ap. SCHOETTGEN in Spicilegio Dipl. Sax. super. P. VI. p. 187.) omnem decimationem rerum suarum, scilicet frugum, pecudum, pecuniarum, vestimentorum, mellis et crufinarum, nec non quod Teutonici dicunt WARCOPVNGA et TALVNGA familiarum -- in eandem Misnensem ciuitatem persoluant, referant et reddant. SCHOETTGENIVS ibi notauit, vocabula ea obscura et incomperatae significationis esse. Sed nos dudum in nostro exemplari interpretationem Teutonicam adscriperamus: *Verkauffung und Theilung der Leibeignen*. Vidimus postea, VIRO CVIDAM DOCTO, qui varia bonae frugis ad Fabricii annales Misnenses in exemplari, quod humanissime nobis inspiciendum praebuit V. Ill. IO. DAN. RITTER, I. V. D. et Consil. Aul. atqu. Hist. et Philos. mor. Prof. P. Ord., adnotauit, iam ante saeculum in mentem eadem venisse. Sed quale hoc genus census fuerit, nunc diligentius explicare iuuat. Seruos seu homines proprios inter maiores nostros non minus, quam ministeriali conditione obstrictos

800

Etos vendi et permutari consueſſe, dudum POTGIE-
SERVS, HERTIVS, THOMASIVS, et ESTOR do-
cuerunt. Sed haec poteſtas dominica, legatis agris
et colonis, ad ſacra collegia non transferebatur, niſi
iſſa imperium ſimul ciuile intra territorium accepif-
ſent. Hinc Ludouicus Pius in diplomate, quo no-
uam Corbeiam immunitate donat, *qualem omnes
Eccleſiae in Francia habuerant*, (ap. FVRSTENBERG.
in Mon. Paderborn. p. 124.) *concedit quoque, vt li-
centiam habeant reſtores huiusce monaſterii cum qui-
buſlibet hominibus liberis reſ et MANCIPIA COM-
MVTARE*. Sed in terris, quae Episcopis donaban-
tur, decimas ſoluiffe dominos ex reſitu ex manci-
piorum venditione et ex incrementis familiarum,
quae matrimonia inter obnoxios diuerſis contracta
dabant, liberis aequaliter, vel certa proportione
diuiſis, ex hiſ diplomatibus diſcimus. Quid fue-
rit ea diuiſio, egregie docet conuentio inter Leo-
nem Ep. Ratiſpon. et Ludouicum Com. Pal. Rheni
et Duc. Bavar. A. clccclxxii. inita, (In BIBLIOTH.
HISTOR. GOETTING. T. I. p. 199.) vbi haec legimus:
*Adiectum eſt etiam ab arbitris pro noſtra et Domini
Ducis familia et iure mutuo conſeruando, quod quicun-
que mineralium noſtrorum vel Domini Ducis ma-
trimonium contraxerunt, vel contraxerint in futu-
rum, ſenior filius vel filia conditionem patris ſequa-
tur, et alii inter nos et noſtram Eccleſiam et Domi-
num Ducem DIVIDANTVR AEQUALITER infra
annum.* Et ordines Boioariae in querelis ſuis
A.

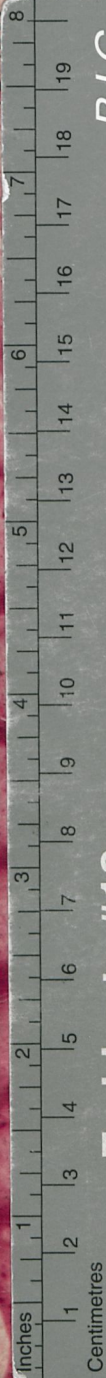
A. CIO ECCCXCIX. ad Georgium Ducem delatis,
(IN BIBL. GOETT. l. c. p. 290.) *Vt DIVIDANT fa-
milias, sola excepta Frisingensi Ecclesia, contra vete-
rem morem est; patrem filius sequitur, matrem filia,
veteri iure.* Plenius totam rem variosque in di-
uersis terris mores exponunt ETS OR (de ministeri-
al. c. II. §. XCIX. p. 141.) et PREVSCHENIVS
(Marburg. Beytraege IV. St. p. 87. sq.) Neque alio
respexit DITMARVS, quando (l. III. p. 55. ed.
Mader.) scripsit: *Tunc omnia nostram Ecclesiam re-
spicientia DIVISA sunt miserabiliter Slauonicae ri-
tu familiae; quae accusata venundando dispergitur.*
Docemur hinc Slauica mancipia in primis ob de-
licta fuisse diuendita, vt nec mirum sit, si fructu-
um instar ex praediis habitae tales venditiones,
vt inde decimae penderentur.

Hanc decerptam ex antiquitatibus patriae particulam
considerare placuit, quando CAROLVS FRIDERICVS
WIRTHGEN, Dresdensis, LL. A A. M. et Reu. Min. Cand.,
vt instituto Weyrauchiano satisfaciat, a. d. XIII. Kal. Dec.
orationem habere, *de praeiudicio antiquitatis in religione
veritati noxio*, sibi proposuit. Est id argumentum tam
favorabile, vt vestram sollicitare, CIVES, humanitatem et
elegantiam oratoris diligentia, quam nostis, possit, et spe-
rare vestram frequentiam et beneuolentiam eo magis lice-
at, quo plus sanctissimae nostrae religionis doctrinae, a prae-
iudicatarum et fallacium opinionum commentis dei nutu
pridem liberatae, tributis. Largiatur Deus huic sui verio-
ris cultus et litterarum domicilio laeta in posterum tem-
pora, et ex vestris incrementis perpetua gaudia.

P. P. a. d. XIV. Kal. Dec. A. R. S.

clō Io CCLXIV.

B.I.G.

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

Farbkarte #13

II n
1481

LECTOR
AE VITEBERGENSIS
CHRISTIANVS
SMVNDVS
GORGIVS
DOCTOR ET PROFESS.
NARIVS ALVMNORVM
ORALIVM EPHORVS
INSTITVTVM
FRIDERICI WIRTHGEN

DRSDENSIS
M. ET REV. MIN. CAND.
CAL. DEC. A. R. S. CIOIOCLXIV
PVLICE ORATIONE
LITATIS WEYRAVCHIANAE
SATISFACTVRI
LIBVS
COMMENDAT.

um Germaniae specimen XVI. intercalari-
t. obseruationis antiquariae.

VITEBERGAE
AIM GOTTLOB EICHSFELDI
ADEMIAE A TYPIS.

